

SCENARIUSZ LEKCJI WOKÓŁ FILMU PRZEDSTAWIAJĄCEGO BIOGRAFIE JANUSZA KORCZAKA I STEFANII WILCZYŃSKIEJ



Opisany poniżej przebieg lekcji jest propozycją zajęć do filmu edukacyjnego poświęconego postaci Janusza Korczaka i Stefanii Wilczyńskiej, będącego częścią cyklu edukacyjnego „Historie osobiste”. Każdy z odcinków serii przedstawia osoby, których twórczość i działalność miały znaczący wpływ na historię i kulturę polsko-żydowską XX wieku. Materiał zawarty w scenariuszu jest rekomendowany dla klas siódmych i ósmych szkoły podstawowej oraz szkół ponadpodstawowych.

Przygotowany przez nas scenariusz jest przewidziany na zrealizowanie w trakcie dwóch jednostek lekcyjnych (wraz ze wstępem, projekcją materiału filmowego i podsumowaniem – ok. 90 min.). Osoba prowadząca zajęcia może sama zdecydować, podążając za potrzebami grupy, ile czasu przeznaczyć na daną aktywność.

Zachęcamy do realizacji całego procesu zaproponowanego w scenariuszu. Można z niego skorzystać także jako ze zbioru inspiracji do lekcji, wybierając jedynie niektóre moduły. W zależności od potrzeb i możliwości mogą Państwo zdecydować się na przeprowadzenie wybranych ćwiczeń i dyskusji.

Rekomendujemy, by przed przeprowadzeniem lekcji zapoznać się z [Zaleceniami i wskazówkami dotyczącymi edukacji na temat II wojny światowej i Zagłady](#) Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN.

Autorki: Aleksandra Korczak, Elżbieta Grab

Metody: dyskusja, dyskusja kierowana, metoda podawcza (projekcja filmu), metody aktywizujące (debata oksfordzka, twórcza praca plastyczna), czytanie ze zrozumieniem, praca w grupach

Cele warsztatu:

uczniowie i uczennice w czasie zajęć:

- poznają podstawowe fakty z biografii Janusza Korczaka i Stefanii Wilczyńskiej
- wzbogacają wiedzę o swoich prawach
- rozwijają umiejętności argumentacyjne.

Potrzebne materiały:

- Film *Historie osobiste – Janusz Korczak i Stefania Wilczyńska*
- **ZAŁĄCZNIK NR 1:** Konwencja o Prawach Dziecka
- **ZAŁĄCZNIK NR 2:** Uporządkowanie wiedzy o Januszu Korczaku i Stefanii Wilczyńskiej
- **ZAŁĄCZNIK NR 3:** fragment wywiadu z Magdaleną Kicińską, autorką książki *Pani Stefa*
- **ZAŁĄCZNIK NR 4:** fragmenty *Prawa dziecka do szacunku*
- sprzęt umożliwiający projekcję filmu
- tablica
- duży arkusz papieru, przybory plastyczne (np. flamastry).

PRZEBIEG LEKCJI

MODUŁ I: Wprowadzenie

- Prawa dziecka

MODUŁ II: Projekcja filmu

MODUŁ III: Praca po filmie

- Omówienie pierwszych wrażeń z filmu
- Uporządkowanie informacji na temat Janusza Korczaka i Stefanii Wilczyńskiej
- *Pani Stefa*
- Prawa dziecka według Janusza Korczaka

MODUŁ IV: Podsumowanie

MODUŁ I: WPROWADZENIE

Powiedz uczniom i uczennicom, że zapraszasz ich do wykonania krótkiego ćwiczenia, które wprowadzi ich w temat lekcji.

Ćwiczenie możesz przeprowadzić w dwóch wariantach. W pierwszym z nich poproś uczniów i uczennice, by dobrali się w cztero- lub pięcioosobowe grupy i zajęli miejsce w sali, gdzie będą mogli w miarę swobodnie się poruszać. Każdą grupę poproś o wylosowanie jednego z haseł nawiązujących do zapisów Konwencji o Prawach Dziecka ONZ (przygotowane na podstawie **ZAŁĄCZNIKA NR 1**). Grupy nie pokazują sobie nawzajem wylosowanych haseł. Zadaniem każdej grupy jest ustawienie się w formie pomnika, który tworzą z własnych ciał, tak by pozostałe grupy miały szansę odgadnąć, które prawo zapisane w Konwencji przedstawia. Daj grupom kilka minut na przygotowanie pomnika i poproś, by na Twoje kłaśnięcie wszyscy zatrzymali się w ustalonych pozycjach. Osoby w pomnikach nie mogą się poruszać ani mówić. Następnie poproś grupy, aby kolejno pokazywały swoje pomniki, a pozostałe osoby, by próbowały odgadnąć, co dana grupa przedstawia. Jeżeli klasa ma problem z odgadnięciem znaczenia danego pomnika, możesz poprosić, by osoby w pomniku na Twoje kłaśnięcie wykonały jakiś jeden gest lub wypowiedziały jedno słowo. Możesz też zaprosić uczniów i uczennice do zadawania pytań konkretnym postaciom w pomniku. Po każdym odgadniętym hasle przeczytaj lub poproś grupę o przeczytanie artykułu Konwencji, który nawiązuje do danego prawa (**ZAŁĄCZNIK NR 1**).

W wariacie drugim tego ćwiczenia zaproś uczniów i uczennice do zabawy w kalambury. Chętne osoby losują po jednym z przygotowanych haseł (**ZAŁĄCZNIK NR 1**) i starają się je zaprezentować bez użycia słów, natomiast reszta klasy stara się odgadnąć hasło. Osoba, która odgadła, lub następna chętna osoba losuje kolejny zapis. Po każdym odgadniętym hasle przeczytajcie artykuł Konwencji, do którego hasło nawiązuje.

W podsumowaniu ćwiczenia poproś uczniów i uczennice o to, by wymienili hasłowo wszystkie prawa, które się pojawiły. Powiedz, że pochodzą one z Konwencji o Prawach Dziecka, która została uchwalona przez Zgromadzenie Ogólne Organizacji Narodów Zjednoczonych w 1989 roku. Polska ratyfikowała tę Konwencję w 1991 roku. Są więc to ustalenia, które w historii funkcjonują od niedawna, tak samo jak stosunkowo niedawno, bo dopiero od XIX wieku, w powszechnej świadomości zaczęła pojawiać się myśl, że dzieci są pełnowartościowymi ludźmi, wobec czego należą się im prawa i poszanowanie ich godności, a także szczególna troska w procesie ich wychowania.

Zapowiedz uczniom i uczennicom, że za moment obejrzą film, który opowiada historię dwóch osób, Janusza Korczaka i Stefanii Wilczyńskiej, które w dużym stopniu przyczyniły się do tej zmiany w traktowaniu i wychowaniu dzieci oraz działały na rzecz uznania i ochrony praw dzieci.

MODUŁ II: PROJEKCJA FILMU

MODUŁ III: PRACA PO OBEJRZENIU FILMU

Pierwsze wrażenia po projekcji filmu

Po projekcji filmu zaprosz uczniów i uczennice do krótkiej rozmowy w parach, w trakcie której będą mogli wymienić pierwsze wrażenia z filmu. Zaproponuj, by opowiedzieli sobie, na co zwrócili uwagę lub jakie emocje towarzyszyły im podczas oglądania. Po kilku minutach poproś, by chętne osoby podzieliły się swoimi spostrzeżeniami i opiniami.

Możesz skorzystać z pytań pomocniczych:

- Co Was w tym filmie zaskoczyło?
- Co Was w tym filmie zaniepokoiło?
- Co czuliście w trakcie oglądania tego filmu?
- Czy coś Was szczególnie poruszyło?

Uwaga dla osoby prowadzącej zajęcia:

W filmie kontrastowo zaznaczona jest różnica między podejściem do wychowania dzieci, w którym wzrastali Korczak i Wilczyńska, a wychowaniem, które proponowali w Domu Sierot. Jest to zabieg, który może mocno poruszyć uczniów i uczennice. Warto więc w czasie lekcji wyważyć ten przekaz i zaznaczyć, że surowe wychowanie ukazane we fragmencie dotyczącym domu rodzinnego Janusza Korczaka nie było czymś w owych czasach niezwykłym. Korczak wychował się w dostatnim domu, miał kochającą matkę, którą ciepło wspominał. Już w dzieciństwie zwracał on uwagę na niesprawiedliwość nierówności społecznych między dziećmi biednymi a dziećmi pochodzącymi z domów takich jak jego. Jednak słynne powiedzenie „dzieci i ryby głosu nie mają” było zasadą powszechnie obowiązującą, a dzieci w tamtych czasach nie były zapraszane do podejmowania wspólnych decyzji czy słuchane z szacunkiem i uwagą. Tego Korczakowi brakowało zarówno w domu, jak i w szkole, i właśnie to w dalszej swojej pracy pedagogicznej i społecznej chciał zmienić.

Uporządkowanie wiedzy na temat Janusza Korczaka i Stefanii Wilczyńskiej

Rozdaj uczniom i uczennicom karty zadań, po jednym egzemplarzu na trójkę lub czwórkę, z podobiznami Janusza Korczaka i Stefanii Wilczyńskiej (**ZAŁĄCZNIK NR 2**). Poproś o uzupełnienie kart treściami, które zapamiętali z filmu – czego dowiedzieli się na temat tych dwóch postaci, czym się zajmowały, co je różniło, a co łączyło. Poproś, by postarali się wypisać jak najwięcej informacji o tych postaciach – mogą one dotyczyć zarówno wydarzeń z ich biografii, jak i cech charakteru, zainteresowań itd.

Wyznacz czas na pracę w zespołach, a po upływie tego czasu poproś grupy o prezentację. Aby zdynamizować ten proces, możesz poprosić, by każda z grup czytała po jednej informacji, którą zanotowała w danym obszarze, aż do momentu, w którym żadna grupa nie będzie miała do przeczytania informacji, która się nie powtarza.

W podsumowaniu tego ćwiczenia postaraj się uporządkować wymieniane fakty z życia Korczaka i Wilczyńskiej. W rozmowie z uczniami i uczennicami możesz skorzystać z poniższych pytań pomocniczych:

- Co różniło Korczaka i Wilczyńską?
- Co ich łączyło? W czym byli zgodni?
- Jak mogli się uzupełniać?
- Co mogło sprzyjać współpracy Korczaka i Wilczyńskiej?

Jeśli nie padnie to w wypowiedziach uczniów i uczennic, dodaj, że oboje z nich byli Żydami, pochodzili z zamożnych domów, jednak posiadali też dużą wrażliwość społeczną, zwłaszcza na tematy związane z biedą i opieką nad dziećmi; prowadzili Dom Sierot, w którym wprowadzali nowatorskie koncepcje wychowawcze, oparte na szacunku wobec dziecka. Oboje zginęli w obozie zagłady w Treblince.

Pani Stefa

Zapowiedz uczniom, że za chwilę będą mieli okazję przeczytać fragment wywiadu z autorką książki *Pani Stefa*, biograficznego tekstu o Stefanii Wilczyńskiej. Zaproś ich do przedstawienia przypuszczeń – czemu według nich biografia poświęcona tej postaci ma właśnie taki, a nie inny tytuł? Możesz zadać pytania naprowadzające, przywołujące informacje z materiału filmowego:

- Czy ta bohaterka z dumą zabiegała o sławę, czy raczej trzymała się na uboczu?
- Czy znano ją z oficjalnych publikacji i występów publicznych jak Korczaka, czy raczej osobiście?

Rozdaj uczniom i uczennicom karty pracy (po jednej na osobę), a następnie daj im czas na przeczytanie tekstu i realizację zadań. Poproś chętne osoby o przeczytanie odpowiedzi.

Propozycja rozszerzenia omówienia:

Jeżeli wprowadzono już do słownika uczniowskiego pojęcia tautologii i pleonazmu, zaklasyfikujcie obecne w zadaniu pierwszym wyrażenie „oczywista oczywistość” jako przykład pleonazmu.

Propozycja odpowiedzi:

„Oczywistą oczywistością” jest fakt, że Korczak nie byłby w stanie w pojedynkę zarządzać całym Domem Sierot, zwłaszcza że prowadził ożywione życie twórcze i intelektualne jako lekarz, pisarz, osoba występująca w audycjach radiowych, publiczny autorytet w kwestiach wychowawczych. Potrzebował niebagatelnej pomocy, bez której nie mógłby z powodzeniem odgrywać wszystkich wymienionych ról. Przyczyną zdziwienia jest nieobecność osoby Stefanii Wilczyńskiej w świadomości zbiorowej przy jednoczesnym ogromnym wkładzie i zaangażowaniu w inicjatywy i działania pedagogiczne Janusza Korczaka.

Każde z powiedzeń zaproponowanych w zadaniu drugim można powiązać z historią życia Stefy Wilczyńskiej, jeśli tylko zaproponowane przez dziecko uzasadnienie ma oparcie w opisanych realiach historycznych.

Prawa dziecka

Podziel uczniów i uczennice na sześć grup. Rozdaj im pocięte fragmenty publikacji Korczaka *Prawo dziecka do szacunku* wraz z zadaniami (**ZAŁĄCZNIK NR 4**). Monitoruj pracę w grupach, a gdy wszystkie już zakończą pracę, poproś ich przedstawicieli lub przedstawicielki o zaprezentowanie odpowiedzi.

Poinformuj podopiecznych, że publikacja, której fragmenty czytali, wydana została w roku 1928. Policzcie szybko, ile lat upłynęło od tego wydarzenia. Zaproś klasę do dyskusji na forum, stawiając pytania:

- Czy obserwowane przez Korczaka sytuacje jeszcze się pojawiają?
- Czy postulaty Korczaka są nadal aktualne?
- Jeśli tak, to w jaki sposób mogą być realizowane dziś?

Jeśli masz czas i przestrzeń na tę metodę dydaktyczną, przekształć to zadanie w debatę oksfordzką: podziel młodzież na dwie drużyny, z których pierwsza ma dowodzić słuszności tezy o aktualności książki *Prawo dziecka do szacunku*, a druga ma tę tezę obalić.

Jako podsumowanie pracy zaproś uczniów i uczennice do stworzenia na dużym arkuszu papieru wspólnej karty z postulatami, które zapisali w ramach realizacji zadania pierwszego („Daj dziecku prawo, aby...”). Może coś jeszcze chcieliby dopisać albo dodać rysunek?

Jeśli uczniowie i uczennice się z postulatami zgadzają, zachęć ich do podpisania się pod powstałą kartą. Możecie też powiesić ją w klasie czy w szkole.

MODUŁ IV: PODSUMOWANIE

Przytocz klasie metaforę z wiersza Władysława Szlengla *Kartka z dziennika „akcji”*; według niego Korczak „...w dłoń dziecka kulę da[ł] słońca”. Zachęć podopiecznych do objaśnienia tej przenośni.

W ramach ewaluacji możesz skorzystać z poniższych pytań:

- Czego się nauczyłeś/nauczyłaś?
- Co ci się podobało?
- Czego ci brakowało?
- Czy chcesz dowiedzieć się więcej w omawianym temacie?

Podziękuj uczniom i uczennicom za pracę i zakończ lekcję.

ZAŁĄCZNIK 1

Hasła do wycięcia (ćwiczenie wprowadzające)

prawo do swobodnego wyrażania własnych poglądów	prawo do swobody myśli, sumienia i wyznania	prawo do prywatności
prawo do informacji	ochrona przed wszelkimi formami przemocy fizycznej bądź psychicznej	prawo do opieki zdrowotnej
prawo do nauki	prawo do wypoczynku	prawo do zabawy

Wybrane artykuły z Konwencji o Prawach Dziecka, do których nawiązują hasła:

Artykuł 12

1. Państwa-Strony zapewniają dziecku, które jest zdolne do kształtowania swych własnych poglądów, prawo do swobodnego wyrażania własnych poglądów we wszystkich sprawach dotyczących dziecka, przyjmując je z należytą wagą, stosownie do wieku oraz dojrzałość dziecka.

Artykuł 14

1. Państwa-Strony będą respektowały prawo dziecka do swobody myśli, sumienia i wyznania.

Artykuł 16

1. Żadne dziecko nie będzie podlegało arbitralnej lub bezprawnej ingerencji w sferę jego życia prywatnego, rodzinnego lub domowego czy w korespondencję ani bezprawnym zamachom na jego honor i reputację.
2. Dziecko ma prawo do ochrony prawnej przeciwko tego rodzaju ingerencji lub zamachom.

Artykuł 17

1. Państwa-Strony uznają ważną rolę spełnianą przez środki masowego przekazu i zapewnią, aby dziecko miało dostęp do informacji oraz materiałów pochodzących z różnorodnych źródeł krajowych i międzynarodowych, szczególnie do tych, które mają na uwadze jego dobro w wymiarze społecznym, duchowym i moralnym oraz jego zdrowie fizyczne i psychiczne.

Artykuł 19

1. Państwa-Strony będą podejmowały wszelkie właściwe kroki w dziedzinie ustawodawczej, administracyjnej, społecznej oraz wychowawczej dla ochrony dziecka przed wszelkimi formami przemocy fizycznej bądź psychicznej, krzywdy lub zaniedbania bądź złego traktowania lub wyzysku, w tym wykorzystywania w celach seksualnych, dzieci pozostających pod opieką rodzica(ów), opiekuna(ów) prawnego(ych) lub innej osoby sprawującej opiekę nad dzieckiem.

Artykuł 24

1. Państwa-Strony uznają prawo dziecka do jak najwyższego poziomu zdrowia i udogodnień w zakresie leczenia chorób oraz rehabilitacji zdrowotnej. Państwa-Strony będą dążyły do zapewnienia, aby żadne dziecko nie było pozbawione prawa dostępu do tego rodzaju opieki zdrowotnej.

Artykuł 28

1. Państwa-Strony uznają prawo dziecka do nauki i w celu stopniowego realizowania tego prawa na zasadzie równych szans.

Artykuł 31

1. Państwa-Strony uznają prawo dziecka do wypoczynku i czasu wolnego, do uczestniczenia w zabawach i zajęciach rekreacyjnych, stosownych o wieku dziecka, oraz do nieskrępowanego uczestniczenia w życiu kulturalnym i artystycznym.

ZAŁĄCZNIK 2

[illegible]

ZAŁĄCZNIK 3

Warszawa jest coś winna pani Stefie

Fragmenty rozmowy z Magdaleną Kicińską, autorką książki *Pani Stefa*

Nie rozumiałam, dlaczego nic o niej nie wiem, dlaczego nikt o niej nic nie wie, a wszyscy wiemy o Korczaku, z którym całe życie pracowała. [...]

Pierwszy raz o Stefanii Wilczyńskiej przeczytałam na studiach, wertując prasę z dwudziestolecia. Potem usłyszałam o niej znowu, przed paroma laty, podczas spaceru tematycznego po warszawskiej Woli, który zahaczył o Jaktorowską 6, czyli przed wojną Krochmalną 92. To tam przed wojną mieścił się Dom Sierot – budynek ocalał, co prawda nieco przebudowany, ale to nadal to samo miejsce. Kiedy stanęłam przed nim, uderzyła mnie „oczywista oczywistość”: na co dzień żyła tu ponad setka dzieci i to niemożliwe, by sam jeden Janusz Korczak mógł, mówiąc kolokwialnie, je ogarnąć. Że tam musieli być jacyś inni ludzie. Wtedy przypomniałam sobie, że jedną z tych „innych” była Wilczyńska. Szukałam o niej informacji, ale jeżeli w ogóle się pojawiały, to tylko wzmianki, kilka zdań. [...]

Nie wiem, czy byłaby zadowolona z portretu, który stworzyłam. Mam nadzieję, że odnalazłaby się w nim. Poza tym to przede wszystkim była kobieta czynu, nie lubiła gadania, trwonienia czasu. Najważniejsze były dzieci – trzeba się nimi było zająć, to był priorytet, a nie jakieś opowiadki. [...]

Warszawa jest coś winna Pani Stefie, Krytyka Polityczna,

<https://krytykapolityczna.pl/kultura/czytaj-dalej/warszawa-jest-cos-winna-pani-stefie/> [dostęp: 24.01.2022]

Objaśnij, czym jest „oczywista oczywistość”, o której mowa w akapicie drugim. Czemu tak zdziwiła autorkę tekstu? Nie cytuj.

Które powiedzenie najlepiej według Ciebie pasuje do historii Stefanii Wilczyńskiej? Uzasadnij.

**Liczą się czyny, nie słowa | Co dwie głowy, to nie jedna
| Grunt to twardo stąpać po ziemi
| Dobra robota nie szuka pochwały | Skromność
to ozdoba mądrości**

Zapoznajcie się z fragmentem publikacji autorstwa Janusza Korczaka pod tytułem *Prawo dziecka do szacunku*. Następnie wykonajcie zadania.

Złośliwiec, aferzysta i szelma wyzyska niewiedzę cudzoziemca, da niezrozumiałą odpowiedź, rozmyślnie w błąd wprowadzi. Gbur mruknie niechętnie. Ujadamy, użeramy się z dziećmi, strofujemy, karcimy, karzemy, nie informujemy życzliwie. Jakże opłakanie ubogie byłoby wiadomości dziecka, gdyby ich nie czerpało od rówieśników, nie podsłuchiwało, nie wykradało ze słów i rozmów dojrzałych.

1. Jakie przesłanie dla dorosłego czytelnika wynika z tekstu, z którym się zapoznaliście? Sformułujcie je, rozpoczynając od zdania: „Daj dziecku prawo, aby...”.

2. Jak można uzasadnić udzielenie powyższego prawa dzieciom? Jaka jest argumentacja Korczaka? Czy potraficie przedstawić własną? Stwórzcie listę argumentów.

Zapoznajcie się z fragmentem publikacji autorstwa Janusza Korczaka pod tytułem *Prawo dziecka do szacunku*. Następnie wykonajcie zadania.

Nie tylko podarta pończocha, ale zadrapane kolano, nie tylko stłuczona szklanka, ale skaleczony palec i siniak, i guz, więc ból. Kleks w zeszycie to przypadek, przykreść i niepowodzenie.

– Gdy tatuś wyleje herbatę, mamusia mówi: „nie szkodzi”, na mnie zawsze się gniewa. Nieoswojone z bólem, krzywdą, niesprawiedliwością dotkliwie cierpią, częściej płaczą; nawet łzy dziecka wywołują żartobliwe uwagi, zdają się mniej ważne, gniewają. Piszczą, beczy, maże się, skrzeczy. (Wiązanka wyrazów, które na użytek dzieci wynalazł słownik dorosły). Łzy uporu i kaprysu – to łzy niemocy i buntu, rozpaczliwy wysiłek protestu, wołanie o pomoc, skarga na niedbałą opiekę, świadectwo, że nierozumnie krępują i zmuszają, objaw złego samopoczucia, a zawsze cierpienie.

1. Jakie przesłanie dla dorosłego czytelnika wynika z tekstu, z którym się zapoznaliście? Sformułujcie je, rozpoczynając od zdania: „Daj dziecku prawo, aby...”.

2. Jak można uzasadnić udzielenie powyższego prawa dzieciom? Jaka jest argumentacja Korczaka? Czy potraficie przedstawić własną? Stwórzcie listę argumentów.

Zapoznajcie się z fragmentem publikacji autorstwa Janusza Korczaka pod tytułem *Prawo dziecka do szacunku*. Następnie wykonajcie zadania.

Dziecko dzieli boleśnie troski materialne rodziny, odczuwa braki, porównywa własne ubóstwo z dostatkiem kolegi, dolegają mu gorzkie grosze, o które zuboża. Nie chce być ciężarem. Co robić, gdy potrzebna i czapka, i książka, i kino, zeszyt, gdy wypisany, ołówek, gdy zgubił albo mu zabrali; chciałoby się dać na pamiątkę miłej osobie, i ciastko kupić, i pożyczyć koledze. Tyle istotnych potrzeb, życzeń i pokus, a nie ma. Czy fakt, że w sądach dla nieletnich właśnie kradzieże stanowią przeważny odsetek – nie woła, nie wzywa? Mści się lekceważenie budżetu dziecka, nie pomogą kary. Własność dziecka – nie rupiecie, a żebraczy materiał i narzędzia pracy, nadzieje i pamiątki. Nie urojone, a istotne, dzisiejsze troski i niepokoje, gorycz młodych lat i rozczarowania.

1. Jakie przesłanie dla dorosłego czytelnika wynika z tekstu, z którym się zapoznaliście? Sformułujcie je, rozpoczynając od zdania: „Daj dziecku prawo, aby...”.

2. Jak można uzasadnić udzielenie powyższego prawa dzieciom? Jaka jest argumentacja Korczaka? Czy potraficie przedstawić własną? Stwórzcie listę argumentów.

Zapoznajcie się z fragmentem publikacji autorstwa Janusza Korczaka pod tytułem *Prawo dziecka do szacunku*. Następnie wykonajcie zadania.

Rośnie. Mocniej żyje, oddech szybszy, tętno żywsze, buduje siebie – coraz go więcej, głębiej wrasta w życie. Rośnie we dnie i w nocy, gdy śpi i czuwa, gdy wesołe i smutne, gdy broi, gdy stoi przed tobą skruszone. Są wiosny zdwojonej pracy rozwoju i jesienie zacisza. Raz kościec narasta, serce nie nadąża, to brak, to nadmiar, inny chemizm zanikających i budzonych gruczołów, inny niepokój i niespodzianka. Raz pragnie biegać, tak jak oddychać, chce zmagać się, dźwigać, zdobywać, to ukryć się, snuć marzenie, wiązać tęskne wspomnienia. Na przemian hart lub potrzeba spokoju, ciepła i wygody. Na przemian silnie i gorąco pragnie lub zniechęcone. Znużenie, niedomaganie bólu, kataru, za gorąco, za zimno, senność, głód, pragnienie, nadmiar, brak, złe samopoczucie – nie grymas, nie szkolna wymówka.

1. Jakie przesłanie dla dorosłego czytelnika wynika z tekstu, z którym się zapoznaliście? Sformułujcie je, rozpoczynając od zdania: „Daj dziecku prawo, aby...”.

2. Jak można uzasadnić udzielenie powyższego prawa dzieciom? Jaka jest argumentacja Korczaka? Czy potraficie przedstawić własną? Stwórzcie listę argumentów.

Zapoznajcie się z fragmentem publikacji autorstwa Janusza Korczaka pod tytułem *Prawo dziecka do szacunku*. Następnie wykonajcie zadania.

Jak będzie umiało jutro, gdy nie dajemy żyć dziś świadomym, odpowiedzialnym życiem? Szacunku dla każdej z osobna chwili, bo umrze i nigdy się nie powtórzy, a zawsze na serio, skaleczona krwawić będzie, zamordowana płoszyć upiorem złych wspomnień. Pozwólmy ochoczo pić radość poranka i ufać. Dziecko tak właśnie chce. Nie żał mu czasu na bajkę, rozmowę z psem, chwytanie piłki, dokładne obejrzenie obrazka, przerysowanie litery, a wszystko życzliwie. Ono właśnie ma słuszość. [...] Zrzekać się dla jutra? Jakże zwiastuje ponęty? Rysujemy przesadnie ciemnymi barwami. Sprawdza się przepowiednia: wali się dach, bo zlekceważono fundament budowli.

1. Jakie przesłanie dla dorosłego czytelnika wynika z tekstu, z którym się zapoznaliście? Sformułujcie je, rozpoczynając od zdania: „Daj dziecku prawo, aby...”.

2. Jak można uzasadnić udzielenie powyższego prawa dzieciom? Jaka jest argumentacja Korczaka? Czy potraficie przedstawić własną? Stwórzcie listę argumentów.

Zapoznajcie się z fragmentem publikacji autorstwa Janusza Korczaka pod tytułem *Prawo dziecka do szacunku*. Następnie wykonajcie zadania.

– Co z niego będzie, co wyrośnie? – pytamy się z niepokojem. Pragniemy, by dzieci lepsze od nas były. Śni nam się doskonały człowiek przyszłości. Czujnie trzeba się przychwytywać na kłamstwie, przygważdżać w frazes przybrany egoizm. Niby ofiarna rezygnacja, w istocie ordynarny szwindel. Porozumieliśmy się z sobą i pogodzili, wybaczyli i zwolnili z obowiązku poprawy. Żle nas wychowano. Za późno. Już wady i przywary zakorzenione. Nie pozwalamy dzieciom krytykować ani się sami kontrolujemy. Rozgrzeszeni, zrzekliśmy się walki z sobą, obarczając ciężarem jej dzieci. Wychowawca skwapliwie przyswaja dorosły przywilej: nie siebie, a dzieci pilnować, nie swoje, a dzieci rejestrować winy.

1. Jakie przesłanie dla dorosłego czytelnika wynika z tekstu, z którym się zapoznaliście? Sformułujcie je, rozpoczynając od zdania: „Daj dziecku prawo, aby...”.

2. Jak można uzasadnić udzielenie powyższego prawa dzieciom? Jaka jest argumentacja Korczaka? Czy potraficie przedstawić własną? Stwórzcie listę argumentów.
